

HGJB-Beleidsplan 2019-2023: **‘Kom dichterbij!’**

Houvast voor jongeren
en hun gemeenten

hgjb.nl

Inhoud

1. Missie en visie	03
2. Ontwikkelingen in het werkveld	04
3. Beleidsthema's	08

Houvast voor jongeren
en hun gemeenten

1

Vertrekpunt en richting

In 2017 heeft de HGJB haar missie- en visie statements aangescherpt en uitgewerkt in een nieuw motto en persoonlijke eigenschappen.

Missie

De HGJB is een vereniging van gemeenten en jeugdclubs binnen de Protestantse Kerk in Nederland die, staande in de hervormd-gereformeerde traditie, jongeren van de gemeente bij Christus wil brengen, opdat ze Hem leren kennen, vertrouwen en navolgen. We doen dit in afhankelijkheid van en gehoorzaamheid aan God, die ons wil inschakelen bij de uitbreiding van Zijn Koninkrijk in deze wereld. Met dat doel organiseren we inspirerende activiteiten voor jongeren en rusten we hun ouders en leidinggevenden toe met een samenhangend geheel van kennis, vaardigheden, methoden en materialen voor goed kerkelijk jeugdwerk.

Visie

De HGJB gelooft dat jongeren voor hun behoud Christus nodig hebben en dat Gods Koninkrijk doorbreekt wanneer zij hun houvast vinden in Hem. Hun gemeenten komen tot bloei wanneer zij maximaal zijn toegerust om de navolging van Christus concreet te maken in de leefwereld van jongeren en hen daarin voor te leven.

Motto

Houvast voor jongeren en hun gemeente.

Eigenschappen

Herkenbaar, levensecht, inspirerend en deskundig.

Daarmee is de basis gelegd voor het beleidsplan 2019-2023. Dit betekent concreet dat we ons uitgedaagd voelen om in de komende beleidsperiode:

- *een verbindende vereniging te zijn met een herkenbare identiteit, waar iedereen welkom is, maar leden een duidelijke streep voor hebben.*
 - ➔ Bij de ontwikkeling van ons aanbod luisteren we in de eerste plaats naar de behoeften en voorkeuren van onze leden. We streven ernaar dat lidmaatschap voor ieder lid loont.
- *zowel jongeren als hun gemeenten houvast te bieden.*
 - ➔ Daarbij richten we ons primair op jongeren van gemeenten en jeugdclubs die lid zijn.
- *vanuit de hervormd-gereformeerde traditie, waarin wij en onze leden staan, aan te sluiten bij de leefwereld van jongeren.*
 - ➔ Jongeren en hun gemeenten moeten bij onze producten merken: dit is van en voor ons. Spanningen tussen traditie en leefwereld gaan we niet uit de weg.
- *hart, ziel, verstand en lichaam van jongeren te raken*
 - ➔ Jongeren hebben niets aan boodschappen die theoretisch helemaal kloppen, maar niet gerelateerd zijn aan hun dagelijks leven.
- *jongeren in beweging te brengen richting God en elkaar.*
 - ➔ We voelen ons niet geroepen om de status quo te bevestigen. We willen jongeren in aanraking brengen met God en Zijn Woord. Waar dat gebeurt, veranderen er altijd dingen – en mensen.
- *een samenhangend geheel van betrouwbare, doordachte en goed functionerende producten te bieden.*
 - ➔ We richten ons niet op een enkel onderdeel van het jeugdwerk, maar op het geheel ervan. Dat vraagt om goede afstemming tussen de verschillende onderdelen. De methode moet in alle gevallen kloppen. We hebben een groep ervaren professionals in huis (theologie, didactiek, pedagogiek) die hiervoor garant staat.
- *ouders en leidinggevenden toe te rusten om jongeren voor te leven in een leven met God.*
 - ➔ In de gemeente richten we ons dus niet alleen op het jeugdwerk, maar ook op de gezinnen (opvoeding).

In alles wat we doen, zijn we gericht op de uitbreiding van Gods Koninkrijk en de bloei van Zijn gemeente.

2

Verkenning werkveld HGJB

In het vorige hoofdstuk is al gezegd dat we vanuit de hervormd-gereformeerde traditie willen aansluiten bij de leefwereld van jongeren. Wat we hen vanuit Gods Woord voorhouden, moet gerelateerd zijn aan hun dagelijks leven.

Dat betekent dat we steeds weer moeten verkennen wat er in hun leefwereld en in het werkveld van de HGJB speelt. Ook met het oog op dit beleidsplan is dat opnieuw gedaan, in meerdere bijeenkomsten met bestuur, achterban en personeel. Onderstaande is een samenvatting van het resultaat daarvan. Niet alles daarvan zal (expliciet) terugkomen in de beleidskeuzes, maar dat neemt niet weg dat alles belangrijk genoeg is om in de gaten te blijven houden.

De genoemde factoren zijn geordend in drie terreinen:

- a.** Wat gebeurt er in de cultuur?
- b.** Wat gebeurt er onder christelijke jongeren?
- c.** Wat gebeurt er in de kerk?

A. Wat gebeurt er in de cultuur?

Secularisatie

Het woord 'secularisatie' heeft bijna iets cliché-matigs in een HGJB-beleidsplan, omdat het in alle beleidsplannen van de afgelopen decennia wordt genoemd. Toch is het de vraag of we voldoende onderkennen hoe ver de secularisatie doorwerkt in het leven van onze jongeren.

Charles Taylor heeft er in zijn 'A secular age' op gewezen dat de gedaante van secularisatie in de loop der eeuwen ingrijpend gewijzigd is. Secularisatie vanaf de Middeleeuwen hield in dat er een scheiding ontstond tussen 'hemel' en 'aarde'. In de 20e eeuw was secularisatie een scheiding tussen 'de zondag' en 'de maandag'. Maar secularisatie in deze tijd is dat er helemaal geen 'hemel' of 'zondag' meer is. Vroeger was het nog vanzelfsprekend dat God zich bevond in 'de hemel' of op het levenssterrein van 'de zondag', maar nu is die vanzelfsprekendheid aan het verdwijnen.

Dat betekent dat mensen, inclusief kerkmensen, het steeds moeilijker vinden om God ergens in hun dagelijkse leven aan te wijzen. Het lijkt of God er net zo goed niet had kunnen zijn, Hij maakt niet echt verschil. Ook jongeren uit orthodox-christelijke gezinnen groeien op in deze wereld en worden beïnvloed door dit denken. Vandaar dat ook bij hen de Godsvraag zomaar kan opkomen.

Leuk leven

Omdat er voor de 21e-eeuwse mens geen hemel meer bestaat, wordt het hier en nu steeds belangrijker. Je leeft maar één keer (*You Only Live Once – YOLO*), dus je moet uit het leven zien te halen wat erin zit.

Dit gevoel uit zich in een ver doorgevoerde *leukcultuur*: alles moet 'leuk' zijn. Onze welvaart biedt daarvoor ontzettend veel mogelijkheden. De amusementsindustrie en de vrijetijdssector zijn *booming*. Zo wordt onze focus voortdurend gericht op het kortstondige geluk. Dat geldt zeker ook voor jongeren. Ze leven voor geluk – en wel per direct. En als ze een geluksmoment beleven (concert, appje, prestatie) verlangen ze gelijk weer naar het volgende geluksmoment. Op deze manier gaan ze van *kick* naar *kick*.

Het is erg lastig om in zo'n cultuur een betekenisvolle plaats te geven aan de ruwheid en rauwheid van het leven. Iedere vorm van pijn of teleurstelling moet koste wat het kost vermeden worden. Je ziet dat terug in de opvoeding. Ouders proberen hun kinderen zoveel mogelijk te vrijwaren van moeilijke dingen. De gedachte dat je ook van pijnlijke ervaringen kunt leren, verdwijnt naar de achtergrond.

Het heeft ook gevolgen voor de geloofsbeleving. Ook geloven en de kerk moeten vooral 'leuk' zijn. God is een soort 'kosmische butler' die ervoor moet zorgen dat we het hier en nu leuk hebben. Denk ook aan de psychologisering van het geloof: Jezus is gekomen om je een goed gevoel te geven en je te verlossen van een slecht zelfbeeld ('Je mag er zijn', 'je bent waardevol', enz). In deze context is het extra moeilijk om duidelijk te maken dat het grootste probleem van de mens zijn zonde is, zijn zelfgerichtheid en zijn weerstand tegen God.

Prestatiemaatschappij

Voorgaande gaat gepaard met een sterk geloof in de maakbaarheid van het bestaan. Je moet *zelf* uit het leven halen wat erin zit. Dat legt een grote druk op jongeren: je moet *presteren* én jezelf *presenteren*. Burn-out raken is al lang niet meer voorbehouden aan de oudere generatie. Integendeel, de generatie tot 34 jaar heeft méér last van burn-out- en stressklachten dan de generatie daarboven (35-55 jaar). Zelfs onder kinderen komt het voor dat ze de prestatiedruk niet meer aankunnen.

Keuzestress is één van de factoren die hierbij een rol spelen. Het leven is lang zo overzichtelijk niet meer als vroeger, voortdurend moet je keuzes maken. Ondertussen hangt er ontzettend veel vanaf welke keuzes je maakt. Op weg naar de top kun je je het niet veroorloven om verkeerde keuzes te maken. Het is niet zo dat jongeren blind zijn voor de schadelijke gevolgen van deze keuzestress. Er is onder hen een groeiende behoefte aan momenten van rust en bezinning. De vraag is hoe de kerk daarin een rol kan spelen (zie onder 'Wat gebeurt er in de kerk?').

Individuele identiteit

Waar vinden jongeren anno 2019 houvast? Er komt ontzettend veel op ze af: een overvloed aan informatie, keuzemogelijkheden

en andere prikkels. Te midden van dat alles staan ze als individu. Dat is wat de cultuur ze ook voorhoudt: het gaat om jou, je moet je eigen hart volgen, je moet jezelf zijn. Dat laatste klinkt aantrekkelijk, maar je identiteit moet wel heel erg sterk zijn wil je daarin overeind blijven.

Mensen worden steeds meer gezien als louter individuen, waarmee ze als het erop aankomt ook op zichzelf worden teruggeworpen. Gemeenschappelijke kaders, zoals die van religie, vallen weg. Ook het belang van instituties wordt minder onderkend. Dat brengt onzekerheid met zich mee.

Ook hierin valt een tegenbeweging waar te nemen. Jongeren hebben behoefte aan houvast. Ze vragen om leiding en sturing: 'Vertel me hoe het volgens jou in elkaar zit!' Daarbij willen ze wel de vrijheid hebben om het daarmee oneens te zijn, maar het geeft toch een veilig gevoel als er tenminste iemand is die op een authentieke manier iets laat zien van wat hoger en groter is dan zichzelf.

B. Wat gebeurt er onder christelijke jongeren?

Voorgaande speelt zich onder christelijke jongeren net zo goed af als onder hun niet-christelijke leeftijdgenoten. Specifiek onder christelijke jongeren zien we daarnaast de volgende dingen gebeuren (een paar hoofdpunten):

Ergens- en overal-jeugd

Ten aanzien van de kerkelijke gemeente hebben christelijke jongeren een wat ambivalente houding. Die ambivalentie wordt wel weergegeven met de termen 'ergens-jeugd' en 'overal-jeugd'. Een deel van de HGJB-jongeren kan gerekend worden tot de ergens-jeugd: zij zien de eigen gemeente als een specifieke plek (=ergens) waar ze zich thuis voelen. Zij voelen het belang van het in stand houden van eigen tradities en inhoud. Daarnaast is er ook de overal-jeugd. Zij voelen zich niet speciaal verbonden met een bepaalde gemeente of kerk. Zij kunnen zich 'overal' thuis voelen, als ze er tenminste voldoende in herkennen van hun eigen manier van geloven. De tweede groep ontleent hun identiteit minder aan de groep (gemeente) dan de eerste. Dit verschijnsel wordt wel 'believing without belonging' genoemd. De identiteit is hun eigen christen-zijn en niet het christen-zijn van een bepaalde groep mensen.

Voor beide groepen geldt, zij het voor de overal-jeugd meer dan voor de ergens-jeugd, dat ze behoefte hebben aan meer inclusiviteit in de gemeente. Ze zijn geneigd de verbinding vooral te zoeken in gedeelde interesses, passies en geloofsbeleving. Die verbinding overstijgt de tweedeling ouderen-jongeren. De generatiekloof wordt door hen dan ook minder ervaren dan door de ouderen. Het delen van levenservaring, het wederkerig leren van elkaar zijn belangrijke begrippen.

Toe-eigening van het heil

Het valt ons in het HGJB-werk op dat de vragen rond de toe-eigening van het heil relevanter worden voor jongeren. Dat zal te maken hebben met de ontwikkelingen die onder A zijn beschreven: in alle onzekerheden wordt de vraag naar de zekerheid van het persoonlijke geloof des te pregnanter.

Die vraag wordt in ons achterland op heel verschillende manieren gesteld. Jongeren die opgroeien in een omgeving die vooral vanuit het verbond denkt, vragen soms: 'Hoe weet ik nu of ik bekeerd ben?' Dat vraagt dus om helpend onderwijs hierin. Helpend is vooral ook evenwichtig, want het moet niet zo uitgelegd worden dat het geloof vanzelfsprekend is. Er is ook het appel van het verbond.

Bij andere jongeren klinkt de vraag anders: 'Leef ik wel goed genoeg?' Dat zijn misschien jongeren die opgroeien in een omgeving waarin (ook) de notie van Gods Koninkrijk meer accent krijgt. Daarin wordt immers meer benadrukt wat de gelovige doet en moet doen. Ook hier is evenwichtig onderwijs nodig.

Andere beleving van gezag

De tijd is al (zeer) lang voorbij dat een jeugdleider zijn positie kon ontleen aan het feit dat hij door de kerk was aangewezen om leiding te geven aan een club of vereniging. Jongeren zijn mondig, ze hebben veel vragen, ze hebben behoefte aan identificatiefiguren. Dat betekent een andere beleving van gezag. 'Gezag' heeft niet de predikant of jeugdleider die veel kennis heeft of een bepaalde functie vervult, maar de persoon die naast de jongeren staat en daar op een authentieke manier het geloof voorleeft. Het gaat niet meer om gezag hebben, maar om gezag verdienen.

Eenzelfde ontwikkeling zie je als het gaat om het gezag van de Bijbel. Ook dat gezag is niet vanzelfsprekend. Een kerkelijke jongere kan zomaar zeggen: 'De Bijbel is wel negatief over homoseksualiteit, maar dat moet je gewoon naast je neerleggen' (voorbeeld uit de praktijk). Gezag heeft de Bijbel pas als het je raakt, als je er iets mee kunt.

Relevantie van de Bijbel

In het verlengde van het vorige punt is er de vraag hoe de Bijbel relevant is voor het dagelijks leven van jongeren. Jongeren worden geconfronteerd met allerlei nieuwe en ingewikkelde vraagstukken waarover hun grootouders of zelfs ouders nooit hoefden na te denken. Denk bijvoorbeeld aan het klimaatvraagstuk, de transgenderproblematiek en de vragen rond orgaantransplantatie. Maar ook rond 'oude vraagstukken' ervaren ze nieuwe vragen, bijvoorbeeld als het gaat over homoseksualiteit en het huwelijk.

Jongeren dichten de Bijbel niet automatisch op dezelfde manier gezag toe als hun ouders doen. Zeggen dat cremeren niet mag omdat er in het Oude Testament een paar teksten staan die

negatief spreken over lijkverbranding, is voor jongeren niet meer overtuigend. Want waarom hebben orthodoxe christenen in de Verenigde Staten dan bijvoorbeeld helemaal geen moeite met crematie?

Recent vroeg een jeugdgroep uit het HGJB-achterland of iemand van de HGJB op een avond iets kon vertellen over de manier waarop je de Bijbel wel en niet kunt toepassen op actuele kwesties. Ze hadden behoefte aan toerusting op dit vlak. Het zou wel eens kunnen zijn dat deze vraag staat voor een breder levende behoefte.

B5. Onverschilligheid

Op toerustingsavonden krijgen we van catecheten regelmatig te horen dat hun groepen vol zitten met jongeren die het allemaal niks interesseert. Wat ze als catecheet ook uit de kast halen, het lijkt niet te werken: 'Het boeit ze gewoon niet.' Het is moeilijk om hier de vinger achter te krijgen. Licht het toch aan de catecheet, of hebben we hier inderdaad te maken met een bepaalde groep jongeren? En als dat laatste zo is, houden we in onze lessen en programma's dan wel voldoende rekening met deze groep? Gaan we er bij de verwerkingsvormen van een programma niet te makkelijk vanuit dat ontdekt is wat ontdekt moest worden? Het zou er ook mee te maken kunnen hebben dat we jongeren te weinig uitdagen en verantwoordelijk maken: 'Jij bent zelf verantwoordelijk voor jouw zielenheil!'

We denken dat we dit niet moeten afdoen met: 'Dat is altijd al zo geweest.' Waar 'onverschillige jongeren' vroeger misschien langer in het jeugdwerk aanwezig bleven, haken ze in deze tijd veel makkelijker af. En zelfs al zou er geen verschil met vroeger zijn, dan nog moet dit ons raken. We moeten het dan concreter onder ogen gaan zien.

C. Wat gebeurt er in de kerk?

Van volkskerk naar keuzekerk

Het rapport 'Christenen in Nederland' van het SCP laat zien dat de kerk kleiner wordt, maar dat de groep die overblijft méér betrokken is en méér gemotiveerd. Parallel aan die ontwikkeling wordt geconstateerd dat de jonge generatie in de kerk er orthodoxere standpunten op nahoudt dan de oudere. Dit houdt een andere vorm van kerk-zijn in.

De kerk wordt steeds minder een volkskerk en steeds meer een 'keuzekerk', een kerk waar je bewust voor kiest. Het is de uitdaging voor onze eeuwenoude kerk om die verandering bewust mee te maken. Van een vrijblijvende en consumerende volkskerk moet ze transformeren naar een kerk waarin alle kerkliden een actieve bijdrage leveren. De kracht van het hogere commitment moet bewust ingezet worden.

Beleving van de eredienst

Inmiddels is wel duidelijk geworden dat je met hippe en drukke kerkdiensten jongeren niet (meer) trekt. Integendeel, het is opvallend dat steeds meer jongeren juist zoeken naar verstillend (Taizé, jongerenklooster e.d.). Je zou zeggen dat dat uitstekend past bij de sobere liturgie die in ons achterland nog steeds gangbaar is. Het probleem is alleen dat jongeren niet het idee hebben dat ze daar deel van uitmaken. Ze worden niet uitgedaagd om mee te doen en mee te denken.

Het is daarom zaak dat we ons bezinnen op het functioneren van de eredienst. Daarbij denken we niet zozeer aan veranderingen in de liturgie, maar aan het activeren van de betrokkenheid daarbij. Worden jongeren bijvoorbeeld uitgedaagd om echt 'mee te denken' met de preek? Beseffen ze voldoende dat de eredienst niet een kwestie is van 'aangenaam beziggehouden worden' (de one-manshow van de predikant), maar van wederzijdse verantwoordelijkheid?

Een ander aandachtspunt is de behoefte bij jongeren aan rust en verstillend. In een cultuur waarin ze op allerlei manieren geprikkeld worden, mag de kerkdienst een moment zijn waarop je tot rust komt. Maar ook hiervoor geldt: daar moeten jongeren zich wel onderdeel van voelen. Het betekent niet een bevestiging van de houding van: 'Laat alles maar over je heen komen.'

Inschakelen en toerusten vrijwilligers

Voor veel vrijwilligers is hun inzet voor het jeugdwerk één van de vele taken die ze in hun drukke leven vervullen. Er is een verschuiving gaande naar projectmatig vrijwilligerswerk: je verbindt je tijdelijk aan een bepaald project. Het wordt steeds moeilijker om 'vaste vrijwilligers' te vinden. Deze tendens staat op gespannen voet met het vragen van meer commitment (zie punt 1). Dat vraagt om herbezinning op de vraag 'waarom vrijwilligerswerk ertoe doet' (is al gaande bij de HGJB).

Het inschakelen van vrijwilligers roept direct de vraag op naar de *toerusting* van vrijwilligers. De ontwikkelingen in de jongerenwereld vragen immers om bepaalde capaciteiten en vaardigheden die jeugdleiders niet vanzelfsprekend bezitten (zie hierover wat onder B. is gezegd over 'Andere beleving van gezag'). De HGJB heeft hiervoor verschillende cursussen en toerustingsavonden, die positief gewaardeerd worden. Maar... de praktijk is dat daarmee maar een zeer klein deel van de jeugdleiders bereikt worden. Gemeenten zijn al lang blij dat ze iemand hebben die een kinderclub wil laten; je kunt dan niet verwachten dat zo iemand óók nog een cursus 'vertellen' gaat doen.

Belang van het gezin

In het vorige beleidsplan werd al geconstateerd dat het steeds belangrijker wordt wat er in het gezin aan geloofsopvoeding wordt gedaan. Dat belang is sindsdien alleen maar groter geworden. Tegelijkertijd is er een toenemende verlegenheid bij ouders rond geloofsopvoeding.

Uit onderzoek dat Fianne de With voor de HGJB heeft gedaan (2017), blijkt dat ouders ondersteuning van de geloofsopvoeding niet per se zoeken in speciale activiteiten rond dit onderwerp. Ze zijn er vooral mee geholpen wanneer in de gemeente op *meerdere* manieren aandacht wordt gegeven aan de geloofsopvoeding. De kerkdienst en het jeugdwerk spelen daarin een belangrijke rol.

Growing Young

In het Amerikaanse onderzoek *Growing Young* worden zes principes genoemd die voor jongeren doorslaggevend zijn om bij de kerk betrokken te raken of te blijven.

- verantwoordelijkheid delengeven
- een warme gemeenschap zijn
- Jezus centraal stellen
- zorg voor de naaste
- empathie voor de leefwereld van jongeren
- prioriteit voor jongeren en gezinnen.

In wat hierna volgt, zullen we meermalen naar dit onderzoek verwijzen.

Beleidsthema's

Zijn er in voorgaande rode draden te ontdekken?
Als HGJB menen we van wel.

De drie belangrijkste hebben o.i. te maken met de volgende onderwerpen/terreinen:

a. Evangelie – Er is in de leefwereld van jongeren veel in beweging wat leidt tot vragen en onzekerheid. Je zou zelfs kunnen spreken over verwarring. Het mooie daarvan is dat er behoefte ontstaat aan zekerheid en houvast. Die biedt het evangelie, waarbij zich echter het verschijnsel voordoet dat de relevantie en het gezag van de Bijbel voor veel jongeren ter discussie staat.

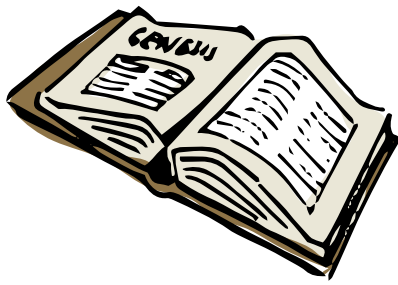
b. Jongeren – Op verschillende manier komen de onderwerpen 'betrokkenheid' en 'participatie' van jongeren terug. Er is een groeiende groep jongeren die zich niet betrokken voelt bij het geloof en bij de kerk. Tegelijkertijd zien we dat er een verschuiving gaande is van 'volkskerk' naar 'keuzekeerk'. Die vraagt om een transformatie naar een kerk waarin alle kerkleden – ook de jongeren – een actieve bijdrage leveren.

c. Leidinggevend – De voorbeeldrol en de deskundigheid van leidinggevend wordt steeds belangrijker. Dat vraagt een sterker commitment van deze leidinggevend. Leidinggeven is niet iets wat je er zomaar even bij doet. Toch is het in deze tijd minder vanzelfsprekend om dat commitment aan te gaan. Ook dat plaatst voor nieuwe vragen.

Deze drie onderwerpen of terreinen komen overeen met de drie actoren binnen het zogenaamde participatie-model waarmee de HGJB werkt. Daarmee bedoelen we dat het jeugdwerk plaatsvindt binnen een dynamische driehoek waarvan de drie punten staan voor:

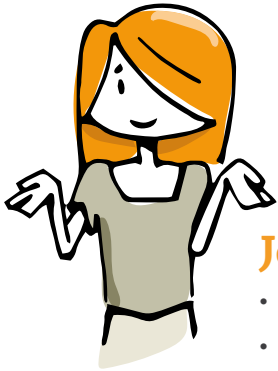
1. Het evangelie
2. De leiding
3. De kinderen en jongeren

De volgorde van 2. en 3. kan ook omgedraaid worden, want het is niet zo dat de leiding principieel 'boven' de jongeren staat. Leiding en jongeren gaan samen, vanuit gelijkwaardigheid, in gesprek met het evangelie. Natuurlijk mag in dat gesprek op een bepaalde manier van leiding méér verwacht worden dan van jongeren. Toch is het belangrijk dat de leiding zich niet opstelt als 'leraar die alles weet', maar als gesprekspartner die ook zélf leert van het gesprek met het evangelie en de jongeren. Het woord 'coach' past daar meer bij dan 'leraar'. In deze dynamiek willen we nu zoeken naar beleidsthema's die voor 2019-2023 belangrijk zijn. Bij elk van de drie (f)actoren laten we een bepaald cluster van kernwoorden richting wijzen. Die kernwoorden zijn niet per se dé kernwoorden; ze overlappen elkaar soms en in een aantal gevallen had ook voor andere woorden gekozen kunnen worden. Ze moeten beschouwd worden als woorden die het betreffende terrein kleuren.

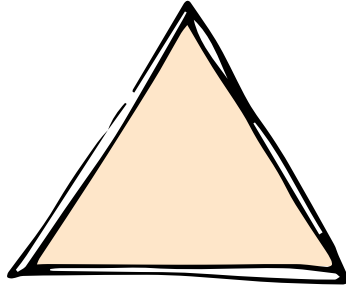
Evangelie

- Gezag
- Focus
- Houvast

Jongeren

- Participatie
- Uitdaging
- Verantwoordelijkheid

Leiding

- Deskundigheid
- Authenticiteit
- Verantwoordelijkheid delen

Kernwoorden

- Evangelie: *gezag, focus, houvast*
- Jongeren: *participatie, uitdaging, verantwoordelijkheid*
- Leidinggevend: *deskundigheid, authenticiteit, verantwoordelijkheid delen*

Hieronder onderzoeken we elk onderwerp/terrein met deze kernwoorden in het achterhoofd. Per onderwerp komen we tot een beperkt aantal beleidsthema's.

A. Evangelie

'De HGJB is een vereniging [-] die [-] jongeren van de gemeente bij Christus wil brengen, opdat ze Hem leren kennen, vertrouwen en navolgen.' Zo staat het in de missie van de HGJB, die ook voor dit beleidsplan centraal staat. Het gaat ons om het evangelie van Jezus Christus! De opdracht waarvoor we staan, is om te doen wat in ons vermogen ligt om dat evangelie te laten landen in de leefwereld van jongeren aan het begin van de 21e eeuw. Het is belangrijk dat we ons bewust zijn van die specifieke context.

Onze jongeren groeien op in een samenleving waarin God allerm minst vanzelfsprekend is. Dat is een vorm van secularisatie die anders is dan voorheen. Waar God voorheen nog een afgezonderde plaats had in 'de hemel' of op het terrein van 'de zondag', is Hij nu in het geheel niet meer nodig. De mens van deze tijd kan heel goed leven zonder op enige wijze rekening te houden met een god. Dat betekent dat mensen, inclusief kerkmensen, het steeds moeilijker vinden om God ergens in hun dagelijks leven aan te wijzen. Het lijkt of Hij er net zo goed niet had kunnen zijn.

Natuurlijk is er – gelukkig – nog een kerk en zijn er nog christenen die 'iets' hebben met God. 'Iets', want wat ze met Hem hebben, lijkt vaak steeds vager te worden. In dit verband wordt wel gesproken over een *moreel-therapeutisch deïsme*. God is in dit geloof een soort hemelse butler die vooral wil dat we het 'leuk' hebben. Hij heeft Jezus naar de aarde gestuurd om ons een goed gevoel te geven en ons te verlossen van een slecht zelfbeeld. *Growing Young* noemt dit 'a tame version of faith' (een tamme versie van het geloof). Het *morele* hieraan is dat er veel accent ligt op 'goede dingen doen', wat niet per se hetzelfde is als het navolgen van Jezus. Integendeel, soms lijkt het erop dat de kerk alleen bezig is om 'medemensen' te vormen, geen 'discipelen'.

Het zou te simpel zijn om hierbij alleen naar *anderen* in de kerk te wijzen. Elementen van het *moreel-therapeutisch deïsme* zijn ook onder HGJB-jongeren te zien. Ongetwijfeld is de invloed van de cultuur hier mede debet aan. Maar als kerk zullen we de hand ook in eigen boezem moeten steken. Hoe komt het dat we met al onze vermeende degelijkheid er (in veel gevallen) niet in slagen om het *echte* evangelie aan jongeren over te dragen? *Growing Young* wijst erop dat ouders en 'significante ouderen' de belangrijkste *influencers* zijn van het geloof van jongeren...

Focus en houvast

Het goede nieuws is dat het evangelie écht goed nieuws is. Uit het onderzoek dat de opstellers van *Growing Young* hebben gedaan, blijkt dat één van de factoren die ertoe leiden dat kerken jongeren naar zich toe trekken, is dat ze de boodschap van *Jezus* centraal stellen. En dan niet de tamme versie ervan, maar de echte robuuste versie, waarbij het soms schuurt als we ons eigen leven ernaast leggen: 'Tieners en jongeren lopen niet

weg van een evangelie dat moeilijke dingen van hen vraagt. Ze komen er juist op af.' (p. 143). Ze ervaren dit evangelie niet als iets wat hen onder druk zet om nóg meer te presteren, maar juist als een houvast waarop ze kunnen focussen. Het laat zien wat belangrijk is in het leven en wat minder belangrijk is. Dat geeft rust.

Wat betekent dat voor de HGJB? Je zou zeggen dat de HGJB wat dit betreft veel goeds in huis heeft. En dat is zo. De HGJB heeft een vrij degelijke naam. Toch is hier zelfonderzoek nodig. Want *hoe* brengen we dat evangelie? Brengen we het werkelijk *dichtbij* jongeren? We denken hierbij bijvoorbeeld aan wat een predikant zei in de meelesgroep van de catechesemethode *Leer & Leef*. Onderwerp waren de lessen over zonde, bekering, rechtvaardiging, heiliging en verkiezing. Het commentaar van de predikant op de voorstudies was: 'Het komt mij teveel over alsof we abstracte begrippen gaan behandelen. Dat moeten we niet doen. We moeten het niet hebben over 'de rechtvaardiging', maar over de vraag hoe jij als jongere rechtvaardig voor God wordt.' Die opmerking gaf een andere kleur aan de lessen.

Gods geschiedenis met mensen

Het verschil is dat je het evangelie dichtbij laat komen en persoonlijk maakt. Daarmee bedoelen we – en bedoelde die predikant – niet dat het evangelie *opgaat* in het persoonlijke ('het is maar wat je er zelf uithaalt'). Integendeel, we bedoelen ermee dat de Bijbel een gezaghebbend (objectief) verhaal vertelt over Gods geschiedenis met mensen én dat wij als lezer daar (subjectief) onderdeel van uitmaken. Dat betekent dat we geen *toeschouwers* zijn van wat God in de Bijbel zegt, maar *deelnemers* – in positieve of negatieve zin.

Jongeren moeten méér merken dat de Bijbel levende geschiedenis vertelt. Qua gezaghebbende openbaring is de beschrijving ervan afgesloten, maar dat betekent niet dat de heilsgeschiedenis als geheel is afgesloten. Ze gaat door tot de dag dat Jezus terugkomt – ook in Barneveld, Amsterdam, Zwolle en Langbroek anno 2020. Het is een geschiedenis waarin jongeren mogen en moeten participeren.

We denken dat we dit scherper in onze activiteiten en materialen kunnen laten uitkomen. Dat zou kunnen door jongeren actiever erbij te betrekken en hen daarin serieuzer te nemen. Het moet eigenlijk niet mogelijk zijn dat ze ongeïnteresseerd en passief een programma 'ondergaan'. Als het ze niet interesseert of als ze het niet geloven, moeten we hen uitdagen en de ruimte geven om daarover iets te zeggen, zonder dat ze daarbij het gevoel krijgen 'er niet echt bij te horen'.

Jongeren die het wél interesseert en die wél van harte de keuze voor Jezus willen maken, mogen we stimuleren om daarover te vertellen. We kunnen ook meer gebruik maken van andere geloofsverhalen in de gemeente. Een getuigenis van een 70+er over hoe hij gerechtvaardigd werd voor en door God en hoe hij dat beleefde, heeft al gauw meer impact dan een uiteenzetting over het dogmatische begrip 'rechtvaardiging'.

De kern en het brandpunt van Gods geschiedenis met mensen is Jezus! Spreken over Hem is dé manier om abstracties te vermijden. Het laat bovendien zien waarin het christelijk geloof uniek is. Het moet daarom niet mogelijk zijn om een activiteit te organiseren of een programma te schrijven zonder dat het daarin (ook) over Jezus gaat en de navolging van Hem. Dat betekent niet dat we het alleen over het Nieuwe Testament gaan hebben. We laten wel steeds zien hoe Jezus past in Gods geschiedenis met mensen – en dus ook met 'jou als jongere'. Kennis over de ontwikkeling van de heilsgeschiedenis is daarbij onmisbaar.

Appel van het verbond

We zijn ons ervan bewust dat je 'participeren in Gods geschiedenis' op verschillende manieren kunt opvatten. Wat dat betreft, kan er sprake zijn van twee tegenovergestelde eenzijdigheden. Je kunt die geschiedenis vooral (of alleen) bekijken als verbondsgeschiedenis. Daarnaast is er een sterker wordende tendens om die geschiedenis vooral (of zelfs alleen) te zien als wording van het Koninkrijk van God. Jongeren zijn zich in het algemeen niet bewust van dat verschil, maar ze ondergaan hiervan wel de invloed. Het is daarom – voor onszelf als HGJB – van belang om duidelijk te hebben hoe het 'Koninkrijk van God' zich als theologische begrip verhoudt tot het begrip 'Verbond'. Beide begrippen moeten van elkaar onderscheiden, maar niet gescheiden worden. In de Bijbel zijn ze als het ware twee brandpunten van één ellips.

Daarbij gaat het verbond voorop. Het evangelie begint ermee dat God de relatie herstelt met mensen die zich door hun zonde en hun schuld van Hem verwijderd hebben. God komt naar hen toe met Zijn beloften en sluit met hen Zijn verbond. Het accent ligt dan op wat God *in* en *voor* de gelovige doet. Kernnoties in dit brandpunt zijn 'God als Vader', 'nieuwe identiteit in Christus', 'geloof en bekering'. Het gaat hier meer om wat God *in* en *voor* ons doet, dan om wat *wij* voor God doen. Voor onze jongeren is het erg belangrijk om dat te benadrukken. Hun *identiteit* wordt bepaald door wat God *in* en *voor* hen doet. Hun identiteit wordt bepaald door Christus. Door het geloof mogen ze weten uit genade gerechtvaardigd te zijn door en voor God. Dat hangt niet af van hun prestatie.

Tegelijkertijd is het wél van belang, dat ze antwoord geven op de beloften van God en het verbond van God. Het doopformulier zegt: 'Omdat elk verbond twee kanten in zich heeft, worden wij door God door middel van de doop opgeroepen en verplicht tot een nieuwe gehoorzaamheid.' Dat antwoord heeft de vorm van wederliefde, geloof en bekering. De tweede kant van het verbond kan verbonden worden met de notie van het Koninkrijk van God. Door het verbond realiseert God Zijn doel met deze wereld, namelijk de komst van Zijn Koninkrijk. Het verbond stelt ons in staat om onze roeping waar te maken, namelijk tot uitdrukking te brengen wie God is als Koning. Het accent komt hier dus meer te liggen op onze *activiteit*, zonder

dat het los mag worden gezien van onze *identiteit*. Het gaat hier om wat God *door* de gelovige doet. Het verbond doet een appel op ons.

We denken dat de notie van het Koninkrijk van God kan helpen om jongeren te stimuleren tot actieve participatie in Gods geschiedenis. Maar dat mag nooit los van de verbondsgedachte. Integendeel, we denken dat juist de notie van het verbond in deze tijd extra benadrukt mag en moet worden. Alleen vanuit de beloften van het verbond, kunnen we hen op een evenwichtige manier stimuleren om deelnemer te zijn van Gods geschiedenis.

De Bijbel

Bovenstaande heeft ook iets te zeggen over hoe we de Bijbel presenteren in het leven van jongeren. De HGJB heeft hier gelukkig veel ervaring mee. De SOLVAT-methode, die stimuleert om de Bijbel persoonlijk, actief en zelfstandig bijbel te lezen,

sluit helemaal aan bij de gedachte dat jij deel uitmaakt van wat God in het bijbelgedeelte wil zeggen. We gaan dus niet praten *over* de Bijbel, maar we gaan in gesprek *met* de Bijbel. In dat gesprek lezen wij niet alleen de Bijbel, maar leest de Bijbel ook ons. We denken dat we de komende jaren aan deze manier van lezen een nieuwe impuls kunnen geven.

Ondertussen zien we dat de Bijbel voor jongeren niet vanzelfsprekend gezag meer heeft. Dat kunnen we niet 'verhelpen' door maar veel te zeggen dat het God zelf is die in de Bijbel tot hen spreekt. We zullen moeten laten zien hoe dat dan werkt. Hoe ga je met de Bijbel om als je zoekt naar antwoorden op vragen rond bijvoorbeeld het donorcodicil, of rond homoseksualiteit? Zonder dat jongeren het woord 'hermeneutiek' gebruiken, merken we dat dat wél is waar ze behoefte aan hebben. Hoe laat je de Bijbel spreken (en niet: bukspreken) als we nadenken over oude en nieuwe vragen die op ons afkomen? Het lijkt ons belangrijk om hier samen met ons achterland over na te denken.

Beleidsthema's

1. **God schrijft heilsgeschiedenis** – Het is nodig dat kinderen, tieners en jongeren begrijpen hoe God vanaf de schepping tot aan de voleinding Zijn geschiedenis schrijft en dat Jezus daar het centrum van is. Ze moeten dus ook begrijpen dat Mozes een rol vervulde vóór de komst van Jezus, en Paulus erna.
2. **Jongeren zijn deelnemers in Gods geschiedenis** – Het verhaal dat over Gods geschiedenis verteld kan worden, gaat niet alleen over anderen. Het gaat ook over onze kinderen, tieners en jongeren zelf. We moeten hen dus niet benaderen als toeschouwers van wat God in de Bijbel zegt, maar als *deelnemers*.
3. **Het appel van het verbond** – Er komt erg veel op jongeren af dat hen onzeker kan maken. Dat vraagt om een sterke nadruk op hun identiteit als kinderen van Gods Verbond (inclusief het bijbehorende aspect van onderlinge gemeenschap). Vanuit dat gegeven mogen we hen stimuleren om geen toeschouwer van Gods werk te zijn, maar 'deelnemer'.
4. **Leren bijbellezen** – De HGJB heeft in het verleden twee keer een project 'Leer Me Lezen' georganiseerd, om kinderen, tieners en jongeren te stimuleren tot en te helpen bij het bijbellezen. Dit aspect moet blijvend benadrukt worden en misschien wel leiden tot een Leer Me Lezen 3.
5. **De Bijbel toepassen** – In de vorige edities van Leer Me Lezen werd vooral aandacht gegeven aan de V binnen de SOLVAT-methode, de V van Vragen stellen. Om het gezag van de Bijbel onder de aandacht te brengen, is het nodig dat we meer aandacht gaan besteden aan de A van Antwoorden en de T van Toepassen. We willen dus nadenken over een soort 'hermeneutiek voor jongeren'.

B. JONGEREN

Omdat we in dit beleidsplan veel accent leggen op hoe jongeren zich verhouden tot de Bijbel en het evangelie, denken we dat we onze winst kunnen doen met het onderscheid dat dr. W. Fieret alweer even geleden (2012) maakte tussen jongeren als verbinders, schakelaars en ontkoppelaars. Dit onderscheid herkennen we in ons achterland en we denken dat we daar méér rekening mee moeten houden. We citeren hieronder Fieret uit een artikel dat hij schreef in het Reformatorisch Dagblad (24-08-12).

'De verbinders zijn jongeren die op een serieuze manier een verbinding proberen te leggen tussen de Bijbelse waarden en normen en hun dagelijks leven. Ze hebben een grote betrokkenheid op zaken die met de Bijbelse overtuiging te maken hebben.' Fieret wijst erop dat verbinders niet per se 'traditionele, rustige jongeren zijn, die in het pad blijven lopen'. 'In de werelden waarin ze leven, proberen ze vast te houden aan de Bijbel, maar willen daarbij wel ondersteuning van opvoeders ontvangen.'

'De tweede groep is gedefinieerd als schakelaars. Ze schakelen tussen het Bijbelse en het seculiere waardepatroon. Bij dat schakelen voelen ze geen of weinig spanning. Hooguit geven ze toe dat dat eigenlijk niet kan, maar daar blijft het bij. Schakelaars gaan naar de kerk en de catechisatie, bidden en zijn het in grote lijnen eens met de vorming van thuis en school. Tegelijkertijd vinden ze het geen probleem om regelmatig de soapserie "Goede tijden, slechte tijden" te bekijken.'

Dat laatste zouden wij misschien nog redelijk onschuldig vinden, maar wat Fieret signaleert, is herkenbaar. Ook in HGJB-achterland zijn er veel jongeren die heel makkelijk schakelen tussen het bijbelse en het seculiere waardepatroon. Ze overwegen bijvoorbeeld om belijdenis te doen, maar gaan ook heel makkelijk mee in de levensstijl van hun niet-gelovige vrienden. *'Ten slotte zijn er ontkoppelaars. Zij hebben hun denken en daden losgekoppeld van de Bijbelse waarden en normen. Voor hen heeft de Bijbel vrijwel geen betekenis meer. Die jongeren geven aan dat ze van hun gezinsopvoeding, van de kerk en de reformatorische school weggroeien. Dat is niet zozeer een bewust schoppen tegen de opvoeding, maar het gevolg van een losmakingsproces dat vaak al op jongere leeftijd begon.'*

Uiteraard is dit een versimpeling van de werkelijkheid. We moeten tieners en jongeren niet zomaar één van deze etiketten opplakken. Een jongere kan bijvoorbeeld het ene moment een 'verbinder' zijn en het andere moment een 'schakelaar'. Maar als typering van verschillende *gedragingen* kunnen deze woorden ons helpen, al is het maar om ons ervan bewust te zijn dat niet elke jongere evenveel gemotiveerd is om na te denken over wat de Bijbel (God) te zeggen heeft voor zijn leven. Ook in het HGJB-achterland zijn veel schakelaars en ontkoppelaars.

Verwachtingen

Als antwoord hierop denken we dat we moeten kijken naar de kernwoorden 'verantwoordelijkheid', 'participatie' en 'uitdaging'. Het zou wel eens kunnen dat we als kerk te vaak in de valkuil zijn getrapt waar het boek *Denk Groot Doe Sterk* (Alex en Brett Harris; uitg. Jes! 2010) al voor waarschuwde: we gaan er teveel vanuit dat jongeren niks willen en niks kunnen. De schrijvers noemen dat 'de verlamrende werking van lage verwachtingen'. Het gevolg is dat jongeren zich gaan gedragen naar de verwachtingen die we bij hen hebben. Verwachtingen hebben consequenties; wat je verwacht, gebeurt ook. Als we jongeren niet uitdagen, omdat we bij voorbaat denken dat ze toch niks willen, zullen jongeren niet participeren.

Dat zou ook wel eens kunnen gelden voor de zogenaamde ontkoppelaars. Mogelijk moeten we hen veel meer uitdagen. Maar dan wel op de plek waar ze zitten, en niet op de plek waar we zouden willen dat ze zaten. Ze moeten uitgedaagd worden om met hun eigen vragen – en eventueel desinteresse – te participeren. Maar dan moeten ze dus wel serieus genomen worden.

We geven een concreet voorbeeld. Als je na een bijbelstudie over 'Enthousiast voor Jezus' als verwerking iets laat doen waarmee tieners hun 'enthousiasme voor Jezus' uiten, moet je je wel afvragen wat dat betekent voor tieners die (nog steeds) niet enthousiast voor Jezus zijn. Wat moeten zij dan doen? Hoe serieus neem je hen als je ze toch een collage over 'enthousiast voor Jezus' laat maken?

Verantwoordelijkheid

Om kinderen, tieners en jongeren meer te laten participeren, denken we dat we de komende beleidsperiode aandacht moeten geven aan een aantal beleidsterreinen waarop winst te maken valt.

De eerste heeft te maken met het geven van verantwoordelijkheid. Een tienerleider vertelde dat hij zich ergerde aan een tiener die maar niet stil wilde worden toen hij ging eindigen met gebed. Die tiener zat al in zijn allergie, want ze deed 'nooit' leuk mee. Geïrriteerd beet hij haar toe: 'Of wil je zelf soms eindigen?' Waarop ze tot zijn verbazing reageerde: 'Ja, dat wil ik wel doen.' En ze bad een gebed waarvan hij zeer onder de indruk was... Pas toen deze tiener uitgedaagd werd om mede verantwoordelijkheid te dragen voor het programma, ging ze 'participeren'. We beseffen dat dit een weerbarstig thema is. Tienerleiders reageren vaak: 'Bij ons nemen ze echt hun verantwoordelijkheid niet. Dit gaat bij ons niet werken!' Toch denken we dat dit een belangrijke sleutel is. We zullen moeten zoeken naar participatie op het niveau dat bij de groep en bij de groepsleden past. Misschien begint dat met verantwoordelijk zijn voor de aanwezigheid van cola en chips. Maar ook inhoudelijk zullen we moeten zoeken naar manieren om tieners en jongeren meer verantwoordelijk te maken voor het programma.

Gemeenschap

Eén van de zes strategieën die *Growing Young* aanbeveelt, is het bevorderen van een warme gemeenschap. Dit beleidsterrein is ook in de voorgaande beleidsplannen aan de orde geweest, maar het blijft zaak om hierin veel te investeren. Het heeft alles te maken met participatie en verantwoordelijkheid.

Gelukkig zijn er veel groepen en clubs waar kinderen, tieners en jongeren zich echt met elkaar verbonden weten. Maar dat is lang niet overal zo. Onder invloed van een cultuurbepaald individueel denken, komt steeds vaker de vraag op hoe je als leiding moet omgaan met eenlingen in de groep; kinderen, tieners of jongeren die er op de één of andere manier niet echt bij horen. Of tieners reageren, als ouders hen wijzen op de club van de kerk: 'Daar zitten mijn vrienden niet.'

Als kerk zullen we dus twee dingen moeten doen. 1. kinderen, tieners en jongeren wijzen op hun verantwoordelijkheid voor de ander en op de verbondenheid met de hele gemeente (vgl. de gedachte van het verbond). En 2. faciliteren dat er in het jeugdwerk met elkaar iets te beleven valt waaruit gemeenschap kan ontstaan.

Diaconaat

Een belangrijke manier om te laten zien dat 'geloven werkt' en dus vraagt om actieve participatie, is jongeren uitdagen om verantwoordelijkheid te dragen voor de naaste die minder heeft dan zij (op welk terrein dan ook). Op veel scholen worden tieners en jongeren tegenwoordig verplicht om een vorm van maatschappelijke stage te doen. Maar in de meeste kerkelijke gemeenten wordt over diaconale participatie niet actief nagedacht.

Dit is principieel een belangrijke kwestie. Diaconaat wordt nog teveel gezien als iets wat je er in het jeugdwerk eventueel 'bij kunt doen'. Maar, zo wordt dan bewust of onbewust gedacht: het *gaat* om het geloof! Vergeten wordt dan dat diaconaat *onderdeel* is van het geloof. Geloven is niet maar een denkexerctie, iets voor in je hoofd of in het hart. Het is ook een kwestie van doen. Geloof zonder de werken is dood, zegt Jakobus. Dat zullen we in de kerk met jongeren moeten (be)oefenen.

De HGJB heeft hier veel expertise liggen, die door allerlei oorzaken in de afgelopen jaren teveel buiten beeld is geraakt. We nemen ons voor om die in de komende beleidsperiode weer voor het voetlicht te brengen.

Eredienst

Een ander terrein waarop we participatie willen stimuleren, is dat van de eredienst. Daarmee bedoelen we niet dat de liturgie moet aangepast worden met actieve bijdragen van kinderen, tieners of jongeren. Wel geloven we dat het nodig is om de betrokkenheid bij de eredienst te vergroten.

Dat is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de predikant. Hoe kan hij zó preken dat kinderen, tieners en jongeren uitgedaagd worden om 'mee te denken' of zelfs 'mee te preken'. Hoe kun je jongeren uit hun passieve luisterhouding halen? Dat laatste is ook een verantwoordelijkheid van de jongeren zelf, waarop we hen mogen aanspreken. Maar we denken dat bijvoorbeeld elementen ontleend aan 1. het didactische leergesprek en 2. eventueel ook aan het 'Vragen stellen' van de SOLVAT-methode ingezet kunnen worden om de betrokkenheid te vergroten. Samen met Areopagus (centrum voor contextuele en missionaire prediking, onderdeel van de IZB) willen we daarover in de komende beleidsperiode nadenken.

Beleidsthema's

- 6. Verantwoordelijkheid** – We zouden hier ook kunnen zeggen: participatie. Zoals hierboven al gezegd is: jongeren moeten uitgedaagd worden om met hun eigen vragen – en eventueel desinteresse – te participeren. Maar dan moeten ze dus wel serieus genomen worden.
- 7. Gemeenschap** – Gevoed vanuit de theologische notie van het verbond (en die van het Koninkrijk) willen we kinderen, tieners en jongeren stimuleren om zich verbonden te voelen met elkaar en de rest van de gemeente.

- 8. Diaconaat** – De HGJB moet weer meer investeren in diaconaal bewustzijn. Dat betekent méér dan het onderwerp aan de orde stellen in bestaande activiteiten en materialen. Het vraagt om het afzonderlijk thematiseren van diaconaat in (misschien nieuwe) activiteiten.
- 9. Eredienst** – De eredienst speelt een belangrijke rol in het gemeentelieven. We willen erover nadenken hoe kinderen, tieners en jongeren daar actiever bij betrokken kunnen worden. Niet door veranderingen in de liturgie, maar een vorm van ‘participerend preken’ (zo preken dat de hoorder niet alleen toehoorder is, maar als het ware ook ‘mee preekt’).

C. LEIDING

Naast de jongeren zijn de leidinggevendenden in de gemeente een belangrijke groep waar de HGJB mee en voor werkt.

Toewijding

Het belangrijkste dat van jeugdleiders gevraagd mag worden, is dat zij zelf een levende relatie met Jezus hebben. Daarom staat het aspect van toewijding voorop. Het gaat om toewijding aan het Evangelie én om toewijding aan de jongeren, om een intrinsieke motivatie om kinderen en jongeren bij Jezus te brengen. We willen leiding uitdagen om vanuit die toewijding hun plek in het jeugdwerk in te nemen. Dat is een motivatie die dus verder gaat dan ‘ik werd gevraagd in de hal van de kerk’, ‘ik ben creatief’ of ‘ik kan goed met tieners opschieten’. Dit vraagt ook bewustzijn van hun eigen rol en mogelijkheden in de geloofsontwikkeling van kinderen en jongeren. Ook hoort bij toewijding de bereidheid om een (lange) weg met hen te gaan.

Dichtbij én tegenover

Hoewel jeugdleiders geen professionals (moeten) zijn, wordt er wel een zekere deskundigheid van hen gevraagd. Uit de *Verkenning van het werkveld* komt het belang van deskundige (= voldoende toegeruste) leidinggevendenden naar voren. Toerusting is nodig in het omgaan met vragen van jongeren. Deskundige leidinggevendenden kunnen écht in gesprek gaan en een veilige ruimte bieden aan de vragen van verbinders, schakelaars en ontkoppelaars. Hoewel dit wellicht een open deur lijkt, blijkt het in de praktijk lang niet altijd zo te zijn. Het vraagt een andere manier van denken om kritische vragen niet te zien als ‘ongelovig’. We moeten twijfel serieus nemen. Misschien bestaat de deskundigheid van leiding er vooral in dat ze weten hoe ze authentiek leiding kunnen geven. Dat ze kwetsbaar durven zijn over eigen (geloofs)vragen. Jongeren hebben grote behoefte aan die echtheid. In het boek *The Theological Turn in Youth Ministry* spreken Andrew Root en Kenda Creasy Dean zelfs over de jeugdleider als ‘co-doubter’ (medetwijfelaar). Door samen vragen en twijfels te exploreren,

ontdekken jongeren veel meer over God en geloof dan wanneer ze onaantastbare waarheden overgedragen krijgen.

Een leidinggevende hoeft niet iemand te zijn die op alle vragen antwoord heeft, maar is erop gericht een omgeving te creëren waarin jongeren hun vragen durven te delen én waarin de verbinding met het Evangelie gezocht kan worden in die vragen. Op die manier kan een leidinggevende tegelijk duidelijkheid en houvast bieden aan jongeren.

Daar komt dus ook iets in mee van een ‘tegenover’. Een leidinggevende is geen vriendje van de jongeren, maar durft ook richting te geven. Het gevaar bestaat dat we erop gericht zijn dat het in het jeugdwerk vooral ‘leuk’ moet zijn en dat het steeds minder over Jezus gaat. Het is dan niet vreemd dat jongeren op den duur niet meer komen, want een gezellig avondje hebben kunnen ze ook wel zonder leiding, buiten de kerk. Van de HGJB vraagt dit dat we leiding helpen om Jezus voortdurend ter sprake te brengen. Dat doen we in ons materiaal, maar kan in de toerusting een explicietere plek krijgen.

Persoonlijke inschakeling

Deskundige leiding is niet alleen authentiek, maar daagt jongeren ook uit hun verantwoordelijkheid te nemen. Daarom noemen we het belang van *keychain leadership* (afkomstig uit *Growing Young*, h. 2). Dat is een vorm van leidinggeven waarbij de leidinggevende niet boven de groep staat en daar alle touwtjes in handen heeft, maar de sleutels uit handen durft te geven aan jongeren. Een *keychain leader* weet welke mogelijkheden en invloed (sleutels) hij of zij heeft, maar ziet zichzelf niet als degene die alles moeten weten, kunnen en doen – en wordt zo ook niet door anderen gezien.

Zo’n leidinggevende is erop gericht alle generaties, ook jongeren, toe te rusten en te stimuleren een eigen stukje verantwoordelijkheid te nemen, passend bij de mogelijkheden van de persoon. Dit geldt niet alleen voor de club, waarbij jongeren kunnen worden betrokken bij het organiseren van de avond en het kiezen van thema’s, maar ook voor een leeromgeving als de catechese. In plaats van overdragende catechese pleiten wij voor vormen waarin jongeren worden geactiveerd. *Keychain leadership* vraagt vooral om een andere manier van denken, waarbij de verantwoordelijkheid en mogelijkheden van jongeren serieus worden genomen.

Ook dit is voor de HGJB niet nieuw. Eén van onze kernkwaliteiten voor goed jeugdwerk is ‘persoonlijke inschakeling’: ‘Ieder wordt ingeschakeld met zijn of haar persoonlijke gaven en talenten.’ Deze beleidsperiode willen we eraan werken om leiding hier maximaal en concreter in toe te rusten.

Oefenplekken in de gemeente

Uit de reacties op onze toerustingsavonden en –cursussen blijkt vaak hoe waardevol het is om als leiding met elkaar in gesprek te zijn. Soms gebeurt dat dan pas voor het eerst... Wat zou het mooi zijn als het geloofsgesprek en de reflectie op de eigen rol

als leidinggevende ook buiten HGJB-avonden om een plek in de gemeente krijgt. Zodat het team van leiding een leergemeenschap wordt: leidinggevend leren van elkaar.

Ook *Growing Young* wijst op het belang van ontmoetingsmomenten als team. Het komt de toewijding van leiding ten goede wanneer er onderling vertrouwen en openheid is. Ook persoonlijke inschakeling begint in het team! De ervaring en kwaliteiten van leidinggevend kunnen worden benut, bijvoorbeeld in het mentoren van een beginnende jeugdleider. We willen gemeenten stimuleren zulke leerplekken te vormen, als voedingsbodem voor goede jeugdleiders.

Beleidsthema's

- 10. (Re)presenteren van Christus door de leiding** – Het kan niet zo zijn dat een gemeente genoeg neemt met leiding die 'het gezellig weet te maken'. Jeugdwerk is niet vrijblijvend, het moet leidinggevend gaan om het (re)presenteren van Christus. In onze trainingen willen we hen daarvoor toerusten en stimuleren.
- 11. Doelgroepgericht werken** – Leidinggevend moeten zich ervan bewust zijn dat zij verschillende 'soorten' jongeren voor zich hebben. Er zijn bijvoorbeeld denkers, doeners en dromers. Een belangrijk onderscheid waar we de komende beleidsperiode aandacht aan willen geven, is dat tussen verbinders, schakelaars en ontkoppelaars.
- 12. Coaching in het toepassen van persoonlijke inschakeling** – Het inschakelen van kinderen, tieners en jongeren is een weerbarstig terrein. Maar we kunnen er ons niet bij neerleggen dat het 'vaak niet lukt'. We willen leidinggevend coachen om er zoveel mogelijk naar te zoeken.
- 13. Concept voor persoonlijke groei** – Het is nodig dat gemeenten méér gericht zijn op de persoonlijke (geestelijke) groei van leidinggevend. We willen daarvoor een concept ontwikkelen en implementeren, waarmee gemeenten zelf aan de slag kunnen gaan.

D. MOTTO

Samenvattend kun je zeggen dat we met het gezaghebbende evangelie dichtbij jongeren willen komen, op de plek (motivatie, niveau, geloofsontwikkeling) waar ze zijn. Dat is uitnodigend, maar ook appellerend. Het evangelie is maar geen bezigheidstherapie, het komt met gezag op ons af.

Zowel het 'nabij zijn' als het 'tegenover' van het evangelie komen tot uitdrukking in het volgende motto, dat daarmee de titel van dit beleidsplan is geworden.

Kom dichterbij!

4

Organisatie

Om bovenstaande te realiseren is een gezonde en sterke organisatie nodig.

A. Supporters

Vereniging HGJB

De wereld van verenigingen verandert snel. Dalende ledenaantallen, kritische leden en de behoefte aan zichtbaarheid en toegevoegde waarde maken dat veel verenigingen hun rol fundamenteel herijken.

De noodzaak hiertoe wordt versneld door maatschappelijke ontwikkelingen zoals individualisering, informalisering en zelforganisatie. Ze wordt bovendien versterkt door een terugtrekkende

overheid en elkaar steeds sneller opvolgende technologische ontwikkelingen (*bron: Vereniging 3.0, VM | December 2017*).

Deze ontwikkelingen hebben ook gevolgen voor de positiebepaling van de HGJB in de aankomende jaren. Het beleid en de uitvoering daarvan zal gericht zijn op:

- Het binden van de meest betrokken leden, wat iets anders is dan het creëren van een zo groot mogelijke achterban.
- Het innemen van een voortrekkersrol op het gebied van kerkelijk jeugdwerk.
- Het betrekken van leden door inhoudelijke kennisuitwisseling (co-creatie) en het laten ontstaan van netwerken.

Klanten en leden

In lijn met de trends zoals hierboven geschetst is het van belang om in te zetten op een sterke binding van klanten en leden aan de HGJB. Klanten en leden moeten supporters van de HGJB worden. De volgende aspecten zijn daarvoor onmisbaar:

- Goede werkprocessen, juiste service. Om dit te bereiken is overgestapt op een nieuw administratiesysteem en een nieuwe website. In de aankomende jaren zal dit verder geoptimaliseerd worden.
- Lidmaatschap dat loont, zowel qua dienstverlening als financieel.
- De HGJB als een 'aantrekkelijk merk'. De missie, visie, motto en eigenschappen (zie hoofdstuk 1) moeten helder gecommuniceerd kunnen worden.

Andere belanghebbenden

In het maatschappelijke krachtenveld is samenwerking met partners belangrijk; enerzijds vanwege een kleiner wordende achterban, anderzijds vanwege verdergaande specialisatie. De HGJB kiest voor een praktische en pragmatische samenwerking met andere partijen. Kernwoorden daarbij zijn: complementaire expertise, flexibele samenwerking en volgens informele (beleids)lijnen.

B. Vrijwilligers

Trend

De maatschappij doet een steeds groter beroep op vrijwillige inzet. Daarnaast wordt de gemiddelde vrijwilliger pragmatischer. Een vrijwilligersklus moet een duidelijke kop en staart hebben en aansluiten bij de eigen competentie en ambitie.

Hoe gaat de HGJB hiermee om

Zonder vrijwilligers is er geen HGJB. De HGJB heeft intrinsiek gemotiveerde vrijwilligers nodig, die zich voor langere tijd willen verbinden. Dit levert potentieel spanning op met de beschreven maatschappelijke trend. Daarom zal het HGJB-vrijwilligersbeleid zich verder moeten ontwikkelen op het gebied van:

- persoonlijke aandacht voor de vrijwilliger
- afstemming vraag en aanbod van vrijwilligers(werk)
- optimale proces- en projectaansturing
- erkenning van verworven competenties (verstrekken van een Ervaringscertificaat)

C. Medewerkers en organisatie

Persoonlijk

De HGJB zet in de aankomende jaren in op optimaal werkgeverschap. De doelstelling is: enthousiaste collega's die de juiste dingen doen, zich kunnen ontwikkelen, en die eigenaarschap

en openheid ervaren. We gaan hiermee aan de slag door:

- het ontwikkelen van een strategisch opleidingsbeleid;
- het ontwikkelen van persoonlijk eigenaarschap en professionele vrijheid;
- het met elkaar zorgdragen voor een open feedback-cultuur;
- het ontwikkelen van projectskills (vaardigheden in het effectief en efficiënt werken binnen een project).

Samenwerken

Bij het inzetten op strategisch opleiden, het verder ontwikkelen van persoonlijk eigenaarschap en een goede feedbackcultuur hoort een daarbij aansluitende vorm van samenwerken. Belangrijk kernnoties daarbij zijn:

- inspirerend leiderschap
- duidelijke spelregels en verantwoordelijkheden
- tijdelijke, zelforganiserende teams

C. Organisatie

Flexibiliteit

De HGJB wil een vereniging zijn die kan inspelen op trends en ontwikkelingen en die tegelijkertijd als goed werkgever zorgt voor haar medewerkers. Om dit te bereiken is een organisatiestructuur nodig die kan meebewegen met ontwikkelingen. In de afgelopen beleidsperiode is daarom gewerkt aan een flexibele organisatiestructuur. Daarbij is gekozen voor een vaste kern van eigen personeel, aangevuld met een flexibele schil van andere professionals (resp. ongeveer 66 en 33%).

Bedrijfsvoering

Om effectief en kwalitatief goed te kunnen werken, is een goede bedrijfsvoering onontbeerlijk. In de aankomende jaren zal er geïnvesteerd worden in het optimaliseren van flexibele werkplekken, onder andere door een goede IT-infrastructuur, up-to-date hardware en goede vergadervoorzieningen. Voor de continuïteit van de organisatie is ook een goed financieel beleid van belang. De ingeslagen weg van de afgelopen jaren om enerzijds scherp op de kosten toe te zien en anderzijds open te staan voor innovatieve investeringen zal worden gecontinueerd.

Evangelie

- God wil mij erbij
- Hij spreekt door de Bijbel
- Hoe pas ik de Bijbel toe?

Jongeren

- Wij doen mee
- Ik word uitgedaagd
- Wij denken aan de ander

Leidinggevenden

- Ik weet wat ik doe
- Ik ben authentiek
- Ik deel verantwoordelijkheid met jongeren

Houvast voor jongeren
en hun gemeenten

Meer weten?
hgjb.nl